

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
Етика фахівця соціальної сфери
(назва дисципліни)

підготовки бакалавра
(назва освітнього рівня)

Спеціальності 232 Соціальне забезпечення
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

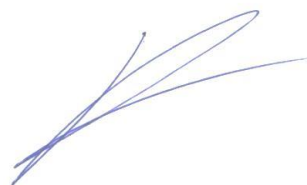
Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Етика фахівця соціальної сфери» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення.

Розробник: Петрук Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Колосок А.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення ОПП Соціальне забезпечення ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>180/6</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>1</u> -ий _____
		Лекції <u>40</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>40</u> год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота <u>88</u> год. Консультації <u>12</u> год. Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача (-ів)

Викладач: Петрук Вікторія Віталіївна,
 Науковий ступінь кандидат педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Контактна інформація
 Телефон: +380973517506
 Електронна пошта: Petruk.Viktoriiia@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Освітній компонент «Етика фахівця соціальної сфери» належить до циклу нормативних дисциплін професійної підготовки бакалавра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» вивчається в першому семестрі, формою контролю є залік. На вивчення навчальної дисципліни відведено 6 кредитів (180 годин), у тому числі: 40 годин лекційних, 40 год. практичних, 12 год. консультації та 88 год. самостійної роботи.

Даний освітній компонент відіграє важливу роль у професійній підготовці фахівця з соціального забезпечення. Адже, культура має стати складовою світогляду і мірилом практичних дій кожного здобувача освіти.

Освітній компонент передбачає систематизацію та впорядкування конкретних знань і навичок культурної поведінки здобувача освіти, його ставлення до навколишнього світу.

Етика фахівця соціальної сфери, як і будь-який інший освітній компонент, передбачає оволодіння певною сумою знань, однак оволодіння нею передбачає ще і наявність значних умінь. Тому оволодіння її практикою побудоване на знаннях, уміннях і тривалому досвіді поведінки в різних ситуаціях. І сьогодні цей предмет широко вивчається в світі.

2. Пререквізити (Вступ до спеціальності) / Постреквізити (Попередження конфліктів в соціальній сфері, система соціального захисту, різні практики).

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою є розширення кола знань про мистецтво та культуру спілкування у громаді, ділове життя, підготовку і проведення сімейних свят, роль і вибір подарунків в житті людини, організувати свій побут, вмінням створити позитивну атмосферу в стосунках з іншими людьми, знання основ етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника.

Завдання курсу:

- сформувати знання про культуру спілкування подружжя в сім'ї;
- сформувати знання про культуру взаємин дітей та батьків;
- вивчити правила поведінки за столом;
- вивчити правила поведінки в гостях;
- вивчити правила поведінки у громадських місцях;
- вивчити правила ділового етикету;
- виробити вміння вибору і вручення подарунка;
- сформувати знання про професійну етику, її особливості, функції етики соціальної роботи;
- сформувати знання про етичні принципи в соціальній роботі;
- сформувати знання про морально-етичну культуру соціального працівника;
- сформувати знання про проблеми деонтології у діяльності соціального працівника;
- сформувати знання про імідж соціального працівника та основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника.

4. Освітній компонент спрямований на формування інтегральної компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальних компетентностей

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахових компетентностей

ФК1. Здатність аналізувати суспільні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави, регіонів і громад.

ФК 5. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

ПРН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

ПРН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

ПРН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

ПРН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні на державному, регіональному та місцевому рівнях на державному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

ПРН 20. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, Office 365, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні: вправи.*

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом науково-педагогічного викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ^{1/} Бали
Змістовий модуль 1. Культура поведінки особистості в різних життєвих						

ситуаціях							
Тема 1. Етика і громадянська зрілість соціального працівника	8		2	2	4		ДС, Т, РМГ 2
Тема 2. Культура мовного спілкування	10		2	2	5	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 3. Етикет сімейних взаємин	8		2	2	4		ДС, Т, РМГ 2
Тема 4. Культура одягу	10		2	2	5	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 5. Уміння людини організувати свій побут	8		2	2	4		ДС, Т, РМГ 2
Тема 6. Родина за столом	10		2	2	5	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 7. Підготовка і проведення сімейних свят	8		2	2	4		ДС, Т, РМГ 2
Тема 8. Ситуація гостинності: господар і гість	9		2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 9. Правила поведінки у громадських місцях	9		2	2	5		ДС, Т, РМГ 2
Тема 10. Етикет ділових взаємин	9		2	2	4	1	ДС, Т, РМГ
Тема 11. Подарунки в житті людини	8		2	2	4		ДС, Т, РМГ 2
Тема 12. Міжнародний етикет	9		2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 2
Разом за модулем 1	106		24	24	52	6	КР/30
Змістовий модуль 2. Професійно-етична культура соціального працівника							
Тема 13. Етичні традиції у розвитку й становленні соціальної роботи в Україні	8		2	2	4		ДС, Т, РМГ 2
Тема 14. Етика соціальної роботи як складова підготовки соціального працівника	10		2	2	5	1	ДС, Т, РМГ 2

Тема 15. Етичні принципи в соціальній роботі	9	2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 16. Морально-етична культура соціального працівника	10	2	2	5	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 17. Деонтологія як складова професійної етики в соціальній роботі	9	2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 18. Етикет соціального працівника	9	2	2	5		ДС, Т, РМГ 2
Тема 19. Особливості етичної культури та її зв'язок з професійним іміджем соціального працівника	9	2	2	4	1	ДС, Т, РМГ 2
Тема 20. Основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника	10	2	2	5	1	ДС, Т, РМГ 2
Разом за модулем 2	74	16	16	36	6	КР/30
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Контрольна робота						60
ІНДЗ						-
Інше (вказати)						
Всього годин / Балів	180	40	40	88	12	

Примітки:^{1/} Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Культура поведінки особистості в різних життєвих ситуаціях

Тема 1. Етика і громадянська зрілість соціального працівника – 4 год.

Опрацювати наукові джерела; підготовка до практичних занять.

Охарактеризувати громадянську зрілість соціального працівника (особистісні та професійні характеристики фахівця).

Тема 2. Культура мовного спілкування – 5 год.

Охарактеризувати поняття: «звернення», «привітання», «знайомство», «запрошення», «прохання», «пропозиція», «вибачення», «комплімент».

Запропонувати та розіграти ситуації відповідно до кожного поняття.

Тема 3. Етикет сімейних взаємин – 4 год.

Визначити особливості етикету сімейних взаємин (подати у вигляді таблиці).

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 4. Культура одягу – 5 год.

Опрацювати наукові джерела.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 5. Уміння людини організувати свій побут – 4 год.

Написати есе на тему «Мій дім – моя фортеця».

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 6. Родина за столом – 5 год.

Скласти меню на тиждень для сім'ї.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 7. Підготовка і проведення сімейних свят – 4 год.

Визначити та описати основні етапи підготовки сімейного свята.

Опрацювати основні поняття теми.

Написати сценарій проведення сімейного свята.

Тема 8 Ситуація гостинності: господар і гість – 4 год.

Прописати у вигляді таблиці що можна, а що не можна робити у ситуації гостинності.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 9. Правила поведінки у громадських місцях - 5 год.

Підготувати та продемонструвати приклади з життя використання різних правил в громадських місцях.

Опрацювати основні поняття теми.

Розіграти ситуації відповідно до теми.

Тема 10. Етикет ділових взаємин – 4 год.

Написати есе на тему «Етикет ділових взаємин».

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 11. Подарунки в житті людини – 4 год.

Визначити основні правила вибору, дарування, прийняття подарунків. Подарунки для жінок та чоловіків.

Тема 12. Міжнародний етикет – 4 год.

Опрацювати наукові джерела; підготовка до практичних занять.

Опрацювати основні поняття теми.

Змістовий модуль 2. Професійно-етична культура соціального працівника

Тема 13. Етичні традиції у розвитку й становленні соціальної роботи в Україні – 4 год.

Опрацювати наукові джерела; підготовка до практичних занять.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 14. Етика соціальної роботи як складова підготовки соціального працівника – 5 год.

Скласти систему ключових (головних) професійних цінностей соціальної роботи.

Опрацювати основні поняття теми.

Охарактеризувати основні етикетні правила в професійній діяльності соціального працівника.

Тема 15. Етичні принципи в соціальній роботі – 4 год.

Визначити та подати у таблиці основні принципи в соціальній роботі.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 16. Морально-етична культура соціального працівника – 5 год.

Розробити методичку діагностики моральної свідомості соціального працівника.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 17. Деонтологія як складова професійної етики в соціальній роботі – 4 год.

Проаналізувати принципи деонтології соціальної роботи.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 18. Етикет соціального працівника – 5 год.

Опрацювати наукові джерела; підготовка до практичних занять.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 19. Особливості етичної культури та її зв'язок з професійним іміджем соціального працівника – 4 год.

Підготувати типові ситуації в професійній діяльності соціального працівника.

Опрацювати основні поняття теми.

Тема 20. Основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника – 5 год.

Опрацювати наукові джерела; підготовка до практичних занять.

Опрацювати основні поняття теми.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Етика фахівця соціальної сфери» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Етика фахівця соціальної сфери» є залік. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – 100 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, робота в малих групах, індивідуальна робота студентів, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 100.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які визначені силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право відпрацювати пропущені заняття на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату

складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, що полягає в оцінці знань здобувачів освіти під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100. На ліквідацію академічної заборгованості (складання заліку) виносяться тестові завдання та практичні вправи, які складаються відповідно до питань, винесених на залік.

Орієнтовні питання до заліку

1. Людина і середовище, яке її оточує.
2. Поведінка людини в цьому середовищі.
3. Етикет у нашому житті.
4. Звернення
5. Привітання.
6. Знайомство.
7. Запрошення, прохання, пропозиція.
8. Вибачення, комплімент.
9. Культура спілкування подружжя в сім'ї.
10. Навчання дітей етикету в сім'ї та школі.
11. Культура взаємин батьків і дітей.
12. Смак – володар моди.
13. Мода як особлива форма соціально-психологічного спілкування людей.
14. Елементарні вимоги до одягу.
15. Вимоги щодо зачіски, макіяжу, парфумів, ювелірних виробів.
16. Твій дім – твоя “фортеця”.
17. Гігієна дому. Функціональність речей та приміщень у домі.
18. Створення індивідуальності інтер'єру. Декоративні прикраси та їхня художня цінність.
19. Стилева єдність інтер'єру. Кольорова гама житлового приміщення.
20. Основи раціонального харчування. Вітаміни та їхня роль у життєдіяльності людини.
21. Складання меню. Зміни і втрати поживних речовин у процесі готування їжі.
22. Зберігання харчових продуктів. Що і як їдять.
23. Оформлення столу і подавання страв.
24. Сервірування столу й оформлення приміщення. Квіти на столі.
25. В якому порядку подавати страви до столу.
26. Мистецтво вживати напої.
27. Гости.
28. Як приймати і як відхиляти запрошення.
29. Правила поведінки в гостях.
30. Як не треба поводитись. Коли і як іти.
31. Незвані гості. Як запрошувати гостей.
32. Підготовка до прийому гостей. Як зустрічати гостей.
33. Правила поведінки за столом.
34. Правила поведінки на вулиці.

35. Гарні манери і правила поведінки у місцях видовищ: а) у театрі; б) у кінотеатрі; в) у концертній залі; г) на виставці, у музеї, бібліотеці, на вернісажі, на стадіоні.
36. Етикетні ситуації у сфері обслуговування: а) у магазині; б) у кафе і ресторані; в) за столом.
37. Правила поведінки у транспорті та місцях відпочинку: а) у трамваї, тролейбусі, автобусі; б) в авто, таксі, на пароплаві, у потязі; в) у готелі, будинку відпочинку, санаторії.
38. Службовий етикет.
39. Етикет керівника і підлеглого.
40. Службові бесіди, телефонні розмови, листи.
41. Мовний етикет ділового листування.
42. Взаємини між товаришами по службі.
43. Вибір і вручення подарунків.
44. Що, коли і як дарувати.
45. Як приймати подарунок.
46. Квіти у подарунок.
47. Етикет Стародавньої Греції, Риму та Єгипту.
48. Староіндійський етикет.
49. Етикет Стародавнього Китаю.
50. Зародження етикету в Японії.
51. Етикет античного світу і країн Західної Європи.
52. Історичні корені й традиції благодійництва.
53. Етичні аспекти благочинної діяльності періоду Київської Русі.
54. Роль християнства у розвитку морально-етичних норм соціальної діяльності.
55. Етика соціальної роботи у 18-19 ст.
56. Етичні проблеми становлення соціальної роботи в Україні
57. Етика як наука про мораль.
58. Професійна етика та її особливості.
59. Етика соціального працівника.
60. Цінності соціальної роботи.
61. Причини етичної регламентації соціальної роботи.
62. Категорії етики соціального працівника: етичні відносини, етична свідомість, етичні дії та професійних обов'язок.
63. Функції етики соціальної роботи та їх характеристика.
64. Етичні засади і принципи діяльності соціального працівника.
65. Професійно-етичний кодекс соціальних працівників та його функції.
66. Джерела етичних нормативів соціальної роботи.
67. "Етика соціальної роботи: принципи і стандарти" - етичний кодекс МФСП.
68. Взаємозв'язок принципів соціальної роботи та принципів етики соціальної роботи.
69. Принципи етики соціальної роботи як основні вимоги до поведінки соціального працівника.
70. Толерантність у діяльності соціального працівника. "Декларація принципів толерантності".
71. Моральна норма як складова моралі і нормативна регуляція соціальної роботи.
72. Моральна свідомість соціального працівника.
73. Критерії моральності у соціальній роботі.

74. Моральна поведінка соціального працівника.
75. Деонтологія соціальної роботи.
76. Принципи деонтології соціальної роботи.
77. Професійний обов'язок та професійна повинність (зобов'язання).
78. Обов'язок соціального працівника та його особистісне усвідомлення.
79. Поняття відповідальності. Відповідальність соціального працівника та її типологія.
80. Етикету соціальній роботі. Принципи етикету.
81. Спілкування як фактор професійної майстерності соціального педагога.
82. Імідж соціального працівника. Етикет у соціальній роботі.
83. Етична культура та її складові.
84. Принципи етикету.
85. Поняття іміджу соціального працівника як мистецтво подобатись і впливу на оточення.
86. Складові зовнішньої та внутрішньої привабливості іміджу соціального працівника.
87. Правила етикету в типових ситуаціях професійної діяльності соціального працівника.
88. Основи спілкування соціального працівника як невід'ємна риса професійної компетентності.
89. Основні стилі та форми етичного спілкування.
90. Особливості етики формування партнерських взаємовідносин спеціалістів у сфері соціальної роботи.
91. Етичні засади соціальної роботи в процесі розв'язання конфлікту.
92. Основи спілкування соціального працівника як невід'ємна риса професійної компетентності.
93. Основні стилі та форми етичного спілкування.
94. Особливості етики формування партнерських взаємовідносин спеціалістів у сфері соціальної роботи.
95. Етичні засади соціальної роботи в процесі розв'язання конфлікту.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

2 бали - Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого представлення виконаного завдання на практичному занятті.

1,5 бали - Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал - Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, однак присутній на практичному занятті та бере участь в інтерактивній взаємодії.

0 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

За умови малокомплектної групи кількість аудиторних годин зменшується вдвічі, а максимальна кількість балів під час поточного оцінювання відповідно до тем збільшується вдвічі.

Контрольна робота проводиться у вигляді тестування та оцінюється в 60 балів.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси (рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

Основна література:

1. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції : мова та етика ділової комунікації : навчальний посібник. Видання 2-ге, доп. та переробл. К. : АртЕК, 2002. 208с.
2. Введення у соціальну роботу. Навчальний посібник. К.: Фенікс, 2001.
3. Галушко В.П. Діловий протокол та ведення переговорів : навч. посібник. Вінниця : Нова кн., 2002. 222 с.
4. Грищенко В. Людина і культура : навч. посібник. К. : Либідь, 2000. 368 с.
5. Грона Н. Правильна поведінка у громадських місцях. Початкова освіта. 2004. Трав. (№ 17). С. 13-16.
6. Діловий етикет: етика ділового спілкування: Основи ділового етикету / авт.-укладач І. Афанасьєв. К. : Альтерпрес, 2003. 368 с.
7. Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей. К., 1997. С. 125-128.
8. Етика ділового спілкування: / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук / Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007 344 с.
9. Етика. 5 клас: Довідник школяра. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2009. 116 с.

10. Етикет знайомства. *Освіта України*. 2005. 9 вересня № 67. Продовж. Поч. у № 65, 66, 2005.
11. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування : навчальний посібник з етикету для студентів. 3-тє вид., стер. Суми : ВТД “Універсальна крига”. К. : Видавничий дїм “Княгиня Ольга”, 2005. 222с.
12. Леко Г. Радник з питань етики. *Вїсник Львівського ун-ту*. Сер. юридич. Л., 2003. Вип. 38. С. 197-211.
13. Малахов В.А. Етика : курс лекцій : навч. посїб для студ. Внз. 4-е вид. К. : Либїдь, 2002. 384 с.
14. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної робот. *Соціальна політика і соціальна робота*. 1998. № 4.
15. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи та Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи. *Соціальна політика і соціальна робота*. 1998. № 4. С. 8-75.
16. Морару Л. Правильне харчування. Вітаміни. *Почат. освіта*. 2001. Квіт. (№ 15). С. 16.
17. Петрук В.В. Деякі аспекти професійної етики соціального працівника / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : / Зб. наук. пр. Випуск 52 / редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. С. 379-383.
18. Петрук В.В. Особливості професійного спілкування соціальних працівників і клієнтів / Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки: серія «Педагогічні науки» : збірник наукових праць. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2018. № 9. С. 124-130.
19. Петрук В.В. Професійні вміння соціального працівника / Математика. Інформаційні технології. Освіта : Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (3-5 червня 2018 року). Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2018. С. 170-171.
20. Петрук В.В. Сутність комунікативної компетентності викладача закладу вищої освіти / Педагогіка [Текст] : зб. наук. пр. : [матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та спеціальної освіти» (13 травня 2019 р.)] / за ред. П. М. Гусака, А. В. Лякішевої та Н. І. Корпач. Луцьк : Вежа-Друк. 2019. С. 161-164.
21. Правила етикету і гарних манер для Особистостей, які навчаються у ХКТЕІ. / Укладач к.пед.н., доцент В.С.Церклевич. Хмельницький. 2017. С. 43.
22. Робота з клієнтами соціальних служб / За ред. З.Г. Зайцевої. К., 1994.
23. Середюк О. Родинне свято у соціальному вихованні учнів. *Почат шк*. 2002. № 6. С. 10-11.
24. Соловійов О. Морально-етичні проблеми соціальної роботи. *Соціальна політика і соціальна робота*. 1998. № 4. С. 56-66.
25. Соціальна педагогіка : навч.-метод. матеріали бакалаврів соціальної педагогіки / П.М.Гусак [та ін.] ; за заг. ред. П.М.Гусака, Л.К.Грицюк. Луцьк : Вежа Друк, 2012. 668 с.
26. Соціальна педагогіка: теорія, технології, історія» : навчально-методичний посібник для підготовки для державної атестації студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» / за ред. П.М.Гусака, І.Є.Остапйовського. Луцьк : Вежа-Друк, 2013. 232 с.
27. Соціальна робота в Україні: Навч. Посїб. / І.Д. Зверєва, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.; За заг. ред.: Т.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

28. Соціальна робота: технологічний аспект : навч. посіб. / за ред. А. Й. Капської. К.: ДЦССМ, 2004. С. 73-82.

29. Технології соціальної роботи : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. А. Агарков, Д. Ю. Арабаджиев, В. В. Кузьмін, І. В. Мещан, В. М. Попович. Запоріжжя : Мотор Січ, 2015. 486 с. Бібліогр.: с. 412-428

30. Технології соціально-педагогічної роботи : навчальний посібник / За ред. А.Й. Капської. К.: УДЦССМ, 2000. 371 с.

31. Тофтун М.Г. Етика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К. : видав. центр „Академія”, 2005. 414 с.

32. Pihovskyi, M. Social responsibility of the social sphere specialist as an important factor of resultuitability of his professional activity. *Social Work and Education*, 2018. 5(4), 56–65. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.18.4.5>

33. Liliia Y Klos, Mariana V Shkoliar, Sofiya H Stavkova, Marta Y Kozak, Oleksandra V Khudoba, Uliana V Yatsyshyn, Maureen Flaherty. Ethics of professional activities of social workers in the field of health: the american experience. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36089874/>

Додаткова література:

1. Левицька О.І. Моральний розвиток особи. К., 1990.

2. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник. К. : Каравела, 2009. 368 с.

Інтернет-ресурси:

1. Культура поведінки - Енциклопедія Сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=51467

2. Культура поведінки та етикет як складові людської культури. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/11166/>

3. Морально-етична культура соціального працівника. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/4241/114/>